

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1TdoV/9/2016
Identifikačné číslo spisu:	9506100099
Dátum vydania rozhodnutia:	13.10.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Štefan Michálik
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:9506100099.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Štefana Michálika a sudcov JUDr. Libora Duľu, JUDr. Daniela Hudáka, JUDr. Aleny Šiškovéj a JUDr. Petra Szaba, v trestnej veci obvineného X. O. pre organizátorstvo a pomoc k trestnému činu neodvedenia dane a poistného podľa § 10 ods. 1 písm. a/, písm. c/, § 148a ods. 1 alinea 2, ods. 4 Tr. zák. č. 140/1961 Zb. v znení účinnom do 30. júna 2002 (ďalej len „Tr. zák.“) formou spolupáchateľstva podľa § 9 ods. 2 Tr. zák. a iné, na neverejnom zasadnutí konanom 13. októbra 2016 v Bratislave o dovolaní obvineného proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 19. decembra 2011, sp. zn. 1To 10/2010, v spojení s rozsudkom Špeciálneho súdu v Pezinku z 28. apríla 2008, sp. zn. PK 2Tš 29/2006, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c/ Tr. por. dovolanie obvineného X. O. sa odmieta.

Odôvodnenie

Špeciálny súd v Pezinku rozsudkom z 28. apríla 2008, sp. zn. PK 2Tš 29/2006, uznal obvineného X. O. vinným v bode I/ z organizátorstva a pomoci k trestnému činu neodvedenia dane a poistného podľa § 10 ods. 1 písm. a/, písm. c/, § 148a ods. 1 alinea 2, ods. 4 Tr. zák. formou spolupáchateľstva podľa § 9 ods. 2 Tr. zák. a trestného činu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 185a Tr. zák. a v bode III/ z trestného činu neodvedenia dane a poistného podľa § 148a ods. 1 alinea 2, ods. 2 Tr. zák., a to na skutkovom základe tam bližšie uvedenom.

Obvinenému bol za to uložený podľa § 148a ods. 4 Tr. zák. s použitím § 35 ods. 1 Tr. zák. úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 9 rokov a 6 mesiacov, na výkon ktorého bol podľa § 39a ods. 2 písm. c/ Tr. zák. zaradený do III. nápravnovýchovnej skupiny.

Odvolanie obvineného X. O. proti vyššie citovanému rozsudku Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozsudkom z 19. decembra 2011, sp. zn. 1To 10/2010, podľa § 256 Tr. por. v znení účinnom do 31. decembra 2005 zamietol ako nedôvodné.

Uznesenie odvolacieho súdu bolo doručené obvinenému 2. mája 2012 a jeho obhajcovi 30. apríla 2012.

Dňa 2. apríla 2015 bolo na prvostupňový súd doručené dovolanie obvineného X. O., podané prostredníctvom ním splnomocneného obhajcu a smerujúce proti obom skôr spomínaným rozhodnutiam s tým, že ako dovolacie dôvody boli označené dôvody uvedené v § 371 ods. 1 písm. a/, g/ a i/ Tr. por.

V bližšom písomnom odôvodnení podaného dovolania obvinený poukázal na to, že predmetné odsúdenie považuje za nepreukázané, vykonštruované a nezákonné. Prvostupňový ani odvolací súd nepostupovali v intenciách toho, že tvrdenia musia byť preukázané a tieto musia vo svojom celku nielen spoľahlivo preukazovať všetky okolnosti posudzovaného skutku (musia ho usvedčovať), ale súčasne musí byť vylúčená možnosť akéhokoľvek iného záveru. V odôvodnení oboch napádaných je mu venovaná iba jedna veta, pričom ním uvádzanými skutočnosťami sa súde vôbec nezaoberali (odvolací súd nereagoval na jeho odvolacieho námietky). Obvinený následne poukázal na obsah výpovedí jednotlivých svedkov či spoluobvinených (Q. W., B. B., H. B., X. O., V. J. a iní) s tým, že tieto jednoznačne preukazujú jeho nevinu, a to aj s poukazom na znalecký posudok a vo veci vykonané odposluchy.

Pokiaľ ide o výšku trestu uviedol, že vzhľadom k tomu, že od vyšetrovania až po vynesenie rozhodnutia ubehlo viac ako 9,5 roka, mal mu byť tento uložený v spodnej hranici trestnej sadzby, príp. pod ňou.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. a/ Tr. por. („vo veci rozhodol nepríslušný súd“) odôvodnil obvinený s odkazom na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) z 20. mája 2009, sp. zn. PL. ÚS 17/2008, ktorým bolo vyslovené, že zriadenie, postavenie a fungovanie Špeciálneho súdu, ktorý v jeho veci rozhodoval ako súd prvého stupňa, bolo v rozpore s ústavným zriadením Slovenskej republiky (teda súd, ktorý ho odsúdil, bol neskôr označený za protiústavnú inštitúciu).

Ak ide napokon o dovolací dôvod uvedený pod písm. g/ § 371 ods. 1 Tr. por. („rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom“), naplnenie tohto vidí obvinený v tom, že v jeho prípade nebola rešpektovaná zásada „ne bis in idem“, keďže mu bola už predtým daňovým úradom za ten istý skutok (v prípade daňového správneho deliktu a daňového trestného činu išlo o totožný skutok) vyrubená pokuta.

S poukazom na vyššie uvedené, porušenie čl. 19, čl. 46 ods. 2, čl. 48 - 49 a čl. 149 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), § 2 ods. 10 Tr. por., čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. d/ Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej už len „Dohovor“), čl. 4 Protokolu č. 7 k Dohovoru, obvinený X. O. žiadal napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť na nové konania a rozhodnutie.

Na výzvu predsedu senátu súdu prvého stupňa (§ 376 Tr. por.) sa ani jedna zo strán k podanému dovolaniu písomne nevyjadřila.

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní obvineného skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že toto bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu (§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h/ Tr. por., § 566 ods. 3 Tr. por.), oprávnenou osobou prostredníctvom obhajcu (§ 369 ods. 2 písm. b/ Tr. por., § 373 ods. 1 Tr. por.), v zákonnej lehote a na príslušnom súde (§ 370 ods. 1, ods. 3 Tr. por.), a že spĺňa tiež i obligatórne obsahové náležitosti dovolania (§ 374 ods. 1, ods. 2 Tr. por.). Okrem toho zistil, že bola splnená aj ďalšia podmienka dovolania (§ 372 ods. 1, veta prvá Tr. por.), keď obvinený využil právo podať riadny opravný prostriedok, o ktorom bolo rozhodnuté.

Najvyšší súd však zároveň dospel k záveru, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, nakoľko je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por. (§ 382 písm. c/ Tr. por.).

Hneď v úvode je nevyhnutné zdôrazniť tú skutočnosť, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale najmä zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené k náprave akýchkoľvek pochybení

súdov, ale len tých najzávažnejších - mimoriadnych procesných a hmotnoprávných chýb. Tie sú ako dovolacie dôvody výslovne uvedené v § 371 Tr. por., pričom v porovnaní s dôvodmi zakotvenými v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní sú koncipované podstatne užšie.

Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, musia byť preto striktné obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštancia a dovolanie nebolo chápané len ako „ďalšie“ odvolanie.

Čo sa týka pritom viazanosti dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené v zmysle § 385 ods. 1 Tr. por., tak k tomu považuje najvyšší súd za dôležité poznamenať, že táto sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Tr. por.) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Tr. por. z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Tr. por. Teda zjednodušene povedané, podstatné sú vecné argumenty uplatnené dovolateľom a nie ich subsumpcia (podradenie) pod konkrétne ustanovenia § 371 Tr. por.

Z toho potom vyplýva, že v prípade, ak chybám, vytýkaným v podanom dovolaní v zmysle § 374 ods. 1 Tr. por. nezodpovedá dovolateľom označený dôvod dovolania podľa § 371 Tr. por. a ani iný dôvod dovolania uvedený v tomto (naposledy uvedenom) ustanovení, dovolací súd dovolanie odmietne podľa § 382 písm. c/ Tr. por. alebo zamietne podľa § 392 ods. 1 Tr. por. bez toho, aby zisťoval inú chybu napadnutého rozhodnutia alebo konania, ktorá by zodpovedala právnomu dôvodu dovolania označenému dovolateľom v zmysle § 374 ods. 2 Tr. por.

Ak ale dovolací súd zistí chybu rozhodnutia alebo konania, vecne špecifikovanú dovolateľom podľa § 374 ods. 1 Tr. por., ktorej pri jej správnej právnej (procesnej) kvalifikácii zodpovedá iný právne uplatniteľný dôvod dovolania, než ktorý dovolateľ uviedol v dovolaní v zmysle § 374 ods. 2 Tr. por., dovolací súd dovolaniu vyhovie postupom podľa § 386 a nasledujúcich ustanovení Tr. por. a zistenú chybu vo výroku svojho rozsudku podradí pod dovolací dôvod zodpovedajúci zákonu (viď k tomu bližšie uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 16. augusta 2011, sp. zn. 2 Tdo 30/2011, publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 120/2012).

Ak ide konkrétne o podané dovolanie, tak v tomto obvinený o.i. namietal, že v jeho veci rozhodoval v prvom stupni Špeciálny súd, neskôr nálehom ústavného súdu vyhlásený za protiústavný, čo má byť dôvodom naplnenia dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. a/ Tr. por.

Najvyšší súd zistil, že obvinený si v súvislosti s danou výhradou splnil zákonnú požiadavku v zmysle § 371 ods. 4, veta prvá Tr. por., a teda povinnosť jej predchádzajúceho namietnutia v pôvodnom konaní, pričom odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia (str. 22) s touto námietkou aj patrične vysporiadal, keď správne upozornil na to, že závery ústavného súdu uvedené v náleze z 20. mája 2009, sp. zn. PL. ÚS 17/2008, nemajú žiaden vplyv na zákonnosť napadnutého prvostupňového rozsudku, citujúc zároveň v tejto súvislosti relevantnú časť spomínaného nálezu.

Dovolací súd okrem opätovného zdôraznenia tej skutočnosti, že predmetným rozhodnutím ústavného súdu nie sú dotknuté právoplatné rozhodnutia Špeciálneho súdu vydané v trestnom konaní (odôvodnenie nálezu sa týkalo inštitucionálneho postavenia Špeciálneho súdu v súdnom systéme a nemalo žiaden vplyv na hmotnoprávny základ jeho rozhodnutí v jednotlivých trestných veciach), považuje na danom mieste za vhodné - vychádzajúc z hmotnoprávných a procesnoprávných predpisov upravujúcich príslušnosť (pôsobnosť) súdov - navyše dodať, že bývalý Špeciálny súd v Pezinku bol v rozhodnom čase súdom príslušným na konanie a rozhodovanie v trestnej veci dovolateľa (vec patrila do jeho pôsobnosti).

Niet tak žiadneho dôvodu (nález ústavného súdu, na ktorý poukázal obvinený, a ktorý má vo vzťahu k preskúmaným právnym predpisom účinky „ex nunc“, nie je takým dôvodom) na vyslovenie záveru o

naplnení dôvodu dovolania v zmysle § 371 ods. 1 písm. a/ Tr. por.

Ako ďalšiu dovoláciu výhradu uviedol obvinený potom tú skutočnosť, že v jeho prípade nebola rešpektovaná zásada „ne bis in idem“ („nie dvakrát v tej istej veci“), keďže mu bola už predtým daňovým úradom za ten istý skutok vyrubená pokuta, čo podľa neho zakladá dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por.

Hoci aj v tomto prípade najvyšší súd dospel k záveru o neopodstatnenosti danej výhrady, nedá mu v úvode nepoznamenať tú skutočnosť, že táto z hľadiska svojho obsahu spadá pod dovolací dôvod uvedený pod písm. k/ posledne zmieňovaného ustanovenia („proti obvinenému sa viedlo trestné stíhanie, hoci bolo neprípustné“ - s poukazom na § 9 ods. 1 písm. g/ Tr. por. a čl. 4 ods. 1 Protokolu č. 7 k Dohovoru) - doplnený do Trestného poriadku novelou č. 262/2011 Z.z. s účinnosťou od 1. septembra 2011.

K už spomínanej nedôvodnosti danej námietky (v jej samotnej podstate) je potom potrebné konštatovať nižšie uvedené.

Základným predpokladom pre vyslovenie záveru o porušení zásady „ne bis in idem“ v konkrétnej veci je, že tá istá osoba bola za to isté konanie (trestný delikt resp. skutok s trestnoprávnou povahou), za ktoré už bolo vydané právoplatné rozhodnutie oprávneného orgánu, opätovne stíhaná (súdená) či potrestaná.

V súlade s čl. 4 ods. 1 Protokolu č. 7 k Dohovoru nikoho nemožno stíhať alebo potrestať v trestnom konaní podliehajúcom právomoci toho istého štátu za trestný čin, za ktorý už bol oslobodený alebo odsúdený konečným rozsudkom podľa zákona a trestného poriadku tohto štátu.

Aby bolo možné aplikovať citovaný článok, je potrebné aby išlo (kumulatívne) o: a/ trestné konanie, b/ totožný trestný čin a zároveň c/ totožnú osobu.

a/ trestné konanie

Pojem „trestné konanie“ Európsky súd pre ľudské práva vykladá autonómne - vo svetle všeobecných princípov korešpondujúcich spojeniu „trestné obvinenie“ v zmysle čl. 6 Dohovoru. To, či v konkrétnom prípade možno hovoriť o trestnom konaní je tak závislé na posúdení tzv. engelovských kritérií (kritéria formulované pre účely výkladu pojmu „trestné obvinenie“ v rozsudku pléna Engel a ďalší proti Holandsku z 8. júna 1976, č. 5100/71 a ďalšie).

Prvým kritériom je kvalifikácia deliktu podľa vnútroštátneho práva. Ak ide podľa vnútroštátneho práva o trestný čin, potom ide aj o trestný čin v zmysle Dohovoru. Uvedené kritérium je však relatívne kritérium, pretože pokiaľ delikt nie je podľa vnútroštátneho práva kvalifikovaný ako trestný čin, nasledujú zvyšné dve kritériá.

Druhé kritérium sa týka povahy deliktu a v skutočnosti zahŕňa odpovede na dve otázky. Prvou z nich je otázka, či daná právna norma (podľa ktorej je osoba postihovaná) je adresovaná všetkým (trestná povaha) alebo len určitej skupine osôb so špecifickým statusom (napr. vojakom, advokátom, lekárom, sudcovia a pod.). Tu sa žiada poznamenať, že všeobecná nie je nevyhnutne len norma, ktorá sa vzťahuje naozaj na všetky osoby bez výnimky, ale i norma, kde skupina jej možných porušiteľov je síce nejakým spôsobom obmedzená, avšak nejde o nejakú jasne definovanú skupinu osôb so zvláštnym postavením, ktorá by podliehala určitému súboru zvláštnych pravidiel (všeobecná je tak napr. i norma ukládajúca povinnosť platiť DPH, hoci platcom tejto danej nie je každý). Druhou otázkou, ktorú je potrebné si v rámci daného kritéria zodpovedať, je potom otázka, či účel sankcie, ktorá sa za taký delikt ukladá, je (aspoň čiastočne) preventívno - represívny (trestná povaha) alebo iba (čisto) reparačný. Len na okraj možno dodať, že ďalšie okolnosti, ktoré Európsky súd pre ľudské práva v niektorých prípadoch na poli druhého kritéria zohľadnil, boli napr. závažnosť spáchaného deliktu či povaha chránených záujmov.

Napokon tretie kritérium sa týka druhu a stupňa závažnosti sankcie, a to nie sankcie skutočne uloženej,

ale sankcie, ktorú bolo možné osobe za konkrétny delikt podľa vnútroštátneho práva uložiť. Na poli tretieho kritéria súd subsidiárne prihliada tiež k tomu, či uložená sankcia je/nie je zapisovaná do vnútroštátneho registra trestov.

K vzájomného vzťahu predmetných kritérií potom najvyšší súd, vychádzajúc z príslušnej judikatúry Európsky súd pre ľudské práva, uvádza nasledovné:

Druhé a tretie kritérium sú dané v zásade alternatívne (to však nevylučuje použitie kumulatívny prístup tam, kde oddelená analýza oboch kritérií neumožňuje dospieť k jasnému záveru o existencii „trestného obvinenia“ - viď rozsudok vo veci Garyfallou AEBE proti Grécku z 24. septembra 1997, č. 18996/91, §33). Tieto kritéria aplikuje súd v podstate tak, že pokiaľ svedčí druhé kritérium trestnej povahy deliktu, potom tretie kritérium nemá už žiadnu relevanciu. A naopak, pokiaľ sa delikt čo do svojej povahy nejaví ako trestný, môže závažnosť uloženej sankcie vo výsledku prevážiť hodnotenie v prospech trestnej povahy deliktu, a tým aplikovateľnosti Dohovoru.

Pod druhým kritériom sa (ako je zrejme zo skôr uvedeného) skrývajú v skutočnosti kritéria dve, k posudzovaniu ktorých je potrebné pristupovať samostatne. Kým prípadná všeobecnosť normy vedie do trestnej oblasti iba za podmienky, že účel sankcie je preventívno - represívny, reparačná povaha sankcie nás naopak bez ohľadu na ďalšie kritéria, t.j. aj bez ohľadu na všeobecnosť normy, dostáva mimo trestnú oblasť (v danom smere je teda kritérium účelu sankcie konkluzívne). Kritérium závažnosti sankcie (tretie kritérium) sa tak stáva významným pre takú špecifickú situáciu, keď je účel sankcie preventívno-represívny a povaha normy nie všeobecná.

b/ totožný trestný čin

Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre vystriedal rôzne prístupy k interpretácii pojmu „(totožný) trestný čin“ (v nižšie uvedených rozhodnutiach sa súd zaoberal prípadmi, kedy jeden skutok naplňuje znaky skutkových podstát viacerých deliktov podľa vnútroštátneho práva - tzv. ideálny súbeh, súbeh noriem), keď:

- za základ považoval totožnosť skutku bez ohľadu na jeho právnu kvalifikáciu (rozsudok vo veci Gradinger proti Rakúsku z 23. októbra 1995, č. 15963/90);
- vychádzal rovnako z totožnosti skutku, avšak pripustil, že jeden a ten istý skutok môže naplňovať znaky skutkových podstát viacerých trestných činov a že za ne môže byť páchatel potrestaný (súbežne stíhaný) v rôznych konaniach pred rôznymi orgánmi (rozsudok vo veci Oliveira proti Švajčiarsku z 30. júla 1998, č. 25711/94);
- upresnil oproti predchádzajúcemu, že znaky skutkových podstát trestných činov naplnených tým istým konaním nemôžu byť úplne totožné (rozsudok vo veci Franz Fischer proti Rakúsku z 29. mája 2001, č. 37950/97), pričom súdu postačoval rozdiel v subjektívnej stránke trestných činov.

Nasledovalo „harmonizačné“ rozhodnutie veľkého senátu Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Sergey Zolotukhin proti Rusku z 10. februára 2009, č. 14939/03, v ktorého odôvodnení sa k výkladu pojmu „(rovnaký) trestný čin“, a teda prvku idem v princípe „ne bis in idem“, predovšetkým uvádza: „82. Preto Súd zaujíma názor, že článok 4 Protokolu č. 7 musí byť chápaný tak, že zakazuje stíhanie alebo súdne konanie pre druhý „trestný čin“ („offence“/„infraction“), pokiaľ je založené na totožných alebo v podstate rovnakých skutočnostiach („facts“/„faits“). ... 84. Záujem Súdu sa tak bude sústreďovať na tie skutočnosti, ktoré tvoria súbor konkrétnych skutkových okolností zahrňujúcich rovnakého obvineného a nerozlučne spojených v čase a priestore ...“. Veľký senát sa tak v podstate vrátil k svojmu pôvodnému prístupu (rozsudok vo veci Gradinger proti Rakúsku), zodpovedajúcemu i našej trestnoprávnej náuke (v súlade s ktorou je daná totožnosť skutku pri aspoň čiastočnej zhode konania alebo následku).

Záverom k predmetnému najvyšší súd uvádza, že postačuje teda skúmať, či existuje totožnosť skutku - bez ohľadu na prípadné odlišnosti v právnej kvalifikácii tohto skutku v rôznych konaniach vedených pred vnútroštátnymi orgánmi. Iba na dôvažok sa žiada tiež uviesť, že vyššie uvedené je potrebné odlišovať od tých prípadov, kedy je obvinenie z viacerých deliktov spáchaných v ideálnom /

jednočinnom súbehu (jedným skutkom) predmetom jediného konania, na ktoré sa pochopiteľne čl. 4 Protokolu č. 7 neaplikuje.

c/ totožná osoba (subjekt)

Čl. 4 Protokolu č. 7 sa týka nového konania vedeného proti tej istej osobe pre rovnaký trestný čin. Nie je teda porušením tohto ustanovenia, ak za ten istý trestný čin boli potrestané dve rôzne osoby (rozsudok vo veci Müller proti Rakúsku z 5. októbra 2006, č. 12555/03, § 31; tiež rozhodnutie vo veci Isaksen proti Nórsku z 2. októbra 2003, č. 13596/02). Tu treba poznamenať, že k danej otázke zatiaľ neexistuje bohatá judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva.

Ak ide konkrétne o námietku dovolateľa X. O., tu bez potreby vyslovenia záveru k zvyšným dvom podmienkam (t.j. bez potreby zisťovania, či v prípade daňového správneho deliktu išlo o trestný delikt totožný s daňovým trestným činom, z ktorého spáchania bol obvinený uznaný vinným), najvyšší súd konštatuje, že v posudzovanom veci nemohlo dôjsť k žiadnemu porušeniu práva nebyť opakovane stíhaný (súdený) alebo potrestaný za ten istý čin, o ktorom už bo vo vzťahu právoplatne rozhodnuté (teda zásady „ne bis in idem“), keďže tu nebol splnený predpoklad totožného subjektu. Pokiaľ je totiž v daňovom konaní postihnutá (uložením pokuty) za daňový správny delikt právnická osoba ako daňový subjekt a následne v trestnom konaní nesie trestnú zodpovednosť (je stíhaná a aj odsúdená) fyzická osoba - obvinený X. O. ako štatutárny orgán (konateľ) tejto právnickej osoby, nejde tu celkom zjavne o jednu a tú istú osobu. Najvyšší súd tak nezistil žiadnu prekážku veci rozhodnutej pre následne stíhanie (odsúdenie) obvineného v trestnom konaní.

V posudzovanej trestnej veci obvinený formálne uplatnil tiež dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., podľa ktorého dovolanie možno podať, ak je rozhodnutie založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Čo sa týka uplatneného dovolacieho dôvodu, tak z jeho znenia ako aj z inštitútu dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku je zrejmé, že trestné konanie je v zásade dvojinstančné. Dovolací súd je viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili sudy prvého a druhého stupňa, teda dôvodom dovolania nemôžu byť nesprávne skutkové zistenia. Dovolací súd skutkové zistenia urobené súdmi prvého a druhého stupňa nemôže ani meniť, ani dopĺňať (to neplatí len pre dovolanie ministra spravodlivosti podané podľa § 371 ods. 3 Tr. por.). Rovnako nie je oprávnený ani posudzovať rozsah vykonaného dokazovania, spôsob hodnotenia jednotlivých dôkazov či závery, ktoré z dokazovania sudy vyvodili a ktoré sú podkladom pre zistenie skutkového stavu.

Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať (dokazovanie tu právne úprava pripúšťa len celkom výnimočne a v značne obmedzenom rozsahu, keď môže byť zamerané výlučne na to, aby mohlo byť rozhodnuté o dovolaní - viď § 379 ods. 2 Tr. por.). Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, prípadne korigovať len odvolací súd (v zmysle § 317 ods. 1 veta druhá Tr. por. však nie obligatórne). Dovolací súd nie je možné chápať ako tretiu „odvoláciu“ inštanciu zameranú k preskúmaniu rozhodnutí súdu druhého stupňa.

Vo vzťahu k súdmi nižšieho stupňa ustálenému skutku je tak možné dovolaním namietat' výlučne vady právne, a teda to, že skutok tak, ako bol súdom zistený, bol nesprávne právne kvalifikovaný. Podstatou správnej právnej kvalifikácie pritom je, že skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní, ktorého správnosť a úplnosť dovolací súd nemôže skúmať a meniť, bol subsumovaný (podradený) pod príslušnú skutkovú podstatu trestného činu uvedenú v osobitnej časti Trestného zákona. Len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. Do úvahy prichádzajú alternatívy, že skutok mal byť právne kvalifikovaný ako iný trestný čin alebo, že skutok nie je trestným činom.

Popri vadách, ktoré sa týkajú právneho posúdenia skutku, možno tiež vytýkať iné nesprávne hmotnoprávne posúdenie. Rozumie sa ním zhodnotenie otázky, ktorá nespočíva priamo v právnej kvalifikácii skutku, ale v právnom posúdení inej okolnosti majúcej význam z hľadiska hmotného práva. Pod nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia sa rozumie napr. nedostatočné posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť činu (§ 24 až 30 Tr. zák.), premlčania trestného stíhania (§ 87 Tr. zák.), ďalej pochybenie súdu pri ukladaní úhrnného trestu, súhrnného trestu, spoločného trestu alebo ďalšieho trestu (§ 41 až § 43 Tr. zák.), ako aj sprísneného ukladania trestu podľa § 47 ods. 2 Tr. zák. Toto ustanovenie sa vzťahuje aj na nesprávne použitie iných právnych predpisov než Trestného zákona, napr. Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, zákona o konkurze a reštrukturalizácii a pod., pokiaľ tieto majú priamy vzťah k právnej kvalifikácii skutku pri riešení predbežných otázok.

Vzhľadom na vyššie uvedené možno teda uzavrieť, že len samotný poukaz na nesprávne skutkové zistenia či nesúhlas s hodnotením vo veci vykonaných dôkazov dovolateľom (tento podáva ich vlastné, iné hodnotenie) stojí ako námietka skutkového charakteru zjavne mimo uplatneného (ako i akéhokoľvek iného uplatniteľného) dovolacieho dôvodu. Ako vyplýva už zo skôr uvedeného, účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok (a nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu) a pre dovolací súd sú záväzné skutky tak, ako boli ustálené v skutkovej vete napadnutého rozsudku (v plnej miere akceptované zo strany odvolacieho súdu), pričom tieto aj podľa názoru najvyššieho súdu zodpovedajú použitej právnej kvalifikácii (všetkým jej znakom).

Pokiaľ ide o výšku uloženého trestu, obvinený namietal, že tento mu mal byť uložený v spodnej hranici trestnej sadzby, resp. pod ňou, a to vzhľadom na dĺžku konania.

K uvedenej námietke treba hneď úvodom poznamenať, že výrok o treste je vo všeobecnosti v rámci dovolacieho konania napadnuteľný buď cez „špeciálny“ dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por. alebo cez „všeobecný“ dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. Ak ide potom o ich vzájomný vzťah, ako i otázku možnej podraditeľnosti (námietky ohľadne) nepoužitia mimoriadneho zmiernovacieho ustanovenia, tu treba poukázať na stanovisko trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu zo 14. júna 2010, sp. zn. Tpj 46/2010, uverejnené pod č. 5/2011, v zmysle ktorého:

Hmotnoprávne ustanovenie § 39 Tr. zák. v znení účinnom od 1. januára 2006 (resp. § 40 Tr. zák. v znení účinnom do 1. januára 2006) o mimoriadnom znížení trestu odňatia slobody svojou povahou a významom sa primkyna ku všeobecným hľadiskám stanoveným pre voľbu druhu trestu a jeho výmery v § 34 ods. 1, ods. 3, ods. 4 Tr. zák. v znení účinnom od 1. januára 2006 a nasl. a na rozdiel od ustanovení § 41, § 42 (o ukladaní úhrnného, spoločného a súhrnného trestu) alebo ustanovenia § 47 ods. 2 Tr. zák. v znení účinnom od 1. januára 2006, ktoré sú taktiež hmotnoprávne, ale kogentnej povahy, ho nemožno podriaďovať pod „nesprávne použitie iného hmotnoprávneho ustanovenia“, zakladajúce dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.

Pokiaľ nejde o situáciu, keď výrok o treste nemôže obstáť v dôsledku toho, že je chybný výrok o vine, možno výrok o treste napadnúť z hmotnoprávnej pozície zásadne len prostredníctvom dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por.

Vzájomný vzťah dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. a § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por. je taký, že prvý z nich je všeobecným hmotnoprávnym dôvodom a druhý špeciálnym hmotnoprávnym dôvodom vzťahujúcim sa k výroku o treste. Z logiky tohto vzťahu potom vyplýva, že samotný výrok o treste okrem prípadov nesprávnej aplikácie ustanovení kogentnej povahy viažucej sa k rozhodovaniu o treste môže byť napadnutý prostredníctvom nie všeobecného, ale len prostredníctvom špeciálneho dovolacieho dôvodu, ktorý sa viaže k takému výroku.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por. nie je naplnený tým, že obvinenému nebol uložený trest za použitia § 39 Tr. zák. v znení účinnom od 1. januára 2006 (resp. § 40 Tr. zák. v znení účinnom do 1. januára 2006), v dôsledku čoho uložený trest má byť neprimeraný, lebo pokiaľ súd nevyužil

moderačné oprávnenie podľa uvedených ustanovení a trest vymeral v rámci nezniženej trestnej sadzby, nemožno tvrdiť, že trest bol uložený mimo trestnú sadzbu stanovenú Trestným zákonom za trestný čin, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného. Nepoužitie ustanovenia § 39 Tr. zák. v znení účinnom od 1. januára 2006 resp. § 40 Tr. zák. v znení účinnom do 1. januára 2006 nezakladá žiadny dovolací dôvod.

Keďže obvinenému X. O. bol v predmetnom prípade právoplatne uložený úhrnný trest odňatia slobody (vo výmere 9 rokov a 6 mesiacov) v rámci zákonom stanovenej sadzby za najprísnejší trestný čin (§ 148a ods. 4 Tr. zák. - 5 až 12 rokov odňatia slobody), nie je možné aj s poukazom na vyššie uvedené hovoriť o naplnení žiadneho dovolacieho dôvodu.

A napokon ako neopodstatnenú možno hodnotiť i dovoláciu argumentáciu obvineného ohľadne (údajne) nedostatočného odôvodnenia oboch napadnutých rozhodnutí. Odhliadnuc od toho, že v rámci dovolania nie je možné napadnúť len samotné odôvodnenie (§ 371 ods. 7 Tr. por.), považuje najvyšší súd na margo uvedeného poznamenať, že súčasťou práva na spravodlivý proces je nepochybne i právo obvineného na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Na druhej strane nie je možné uvedené právo vykladať tak, že zaručuje právo obvineného na také rozhodnutie súdu, ktoré zodpovedá jeho predstavám.

Ústavný súd vo viacerých svojich rozhodnutiach opakovane uvádza, že toto právo nespočíva v tom, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Odpoveď treba dať iba na argumenty, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie, ktoré zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, preskúmaného v odvolacom konaní. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo obvineného na spravodlivé súdne konanie. O porušenie práva pritom nejde ani v tom prípade, ak odvolací súd v rámci odôvodnenia rozhodnutia poukáže na dôvody uvedené v rozsudku súdu prvého stupňa (ktorého odôvodnenie je dostatočné). V dvojinstančnom súdnom konaní rozhodnutia súdu prvého a druhého stupňa tvoria jednotu, a preto je nadbytočné, aby odvolací súd opakoval vo svojom rozhodnutí správne a právne závery súdu prvého stupňa.

Rovnako potom ani judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná podrobná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia (rozsudok vo veci Van de Hurk proti Holandsku z 19. apríla 1994, č. 16034/90, § 61), keď sa zároveň zdôrazňuje, že právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia nie je absolútne. Otázku, či si súd splnil predmetnú povinnosť, vyplývajúcu z čl. 6 ods. 1 Dohovoru, je treba vždy posúdiť na základe konkrétnych okolností prípadu. Je pritom vhodné vziať do úvahy, či argument, na ktorý súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nedal odpoveď, je relevantný pre daný prípad, a či mohol mať vplyv na výsledok konania (rozsudok vo veci Luka proti Rumunsku z 21. júla 2009, č. 34197/02, § 56). Európsky súd pre ľudské práva sa zaoberá dostatočnosťou odôvodnenia predovšetkým vo vzťahu k určitému špecifickému argumentu, uplatnenému sťažovateľom v opravnom prostriedku (neskúma všeobecne, či odôvodnenie rozhodnutia bolo dostatočne podrobné alebo naopak).

Zároveň platí, že súdu rozhodujúcemu o vine nie je možné s poukazom na zásadu voľného hodnotenia dôkazov (§ 2 ods. 6 Tr. por. v znení účinnom do 31. decembra 2005) prikázať, o ktoré dôkazy má oprieť svoje rozhodnutie, ani to, akú relevanciu má prikladať jednotlivým vykonaným dôkazom.

Najvyšší súd zistil, že v predmetnom prípade dovolaním napadnuté rozhodnutia zodpovedajú vyššie uvedeným požiadavkám, keď súdy v danom ohľade zároveň plne rešpektovali ust. § 125 Tr. por. v znení účinnom do 31. decembra 2005. Tvrdenia obvineného teda možno označiť za neodôvodnené, nezodpovedajúce skutočnému stavu.

Vychádzajúc z vyššie uvedených skutočností, prezentovaných úvah a ustálenej rozhodovacej praxe dospel dovolací súd k záveru, že v posudzovanej trestnej veci dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 Tr.

por. evidentne nie sú dané (uplatnené dovolacie námietky stoja zjavne mimo nich), a preto dovolanie obvineného s použitím § 382 písm. c/ Tr. por. uznesením na neverejnom zasadnutí odmietol.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.